$ 8.00

Library of the Museum

OF

COMPARATIVE ZOÖLOGY,

AT HARVARD COLLEGE, CAMBRIDGE, MASS.

Founded by private subscription, in 1861.

DR. L. DE KONINCK'S LIBRARY.

No. 1792.

C. G. C. Reinwardt, Cok. No. 1 X

F. E. B. M. D.

# OBSERVATIO MEDICA CURIOSA DE EXCRETIONE VERMIS NUNQUAM ANTEA EXCRETI.

LIBRARY MUS. COMP. ZOOLOGY CAMBRIDGE, MASS.

Anno MDCCXX. die XII. Maji.

---

WOLFFENBUTTELÆ,
M DCC XXIII

# OBSERVATIO MEDICA CVRIOSA DE EXCRETIONE VERMIS NVNQVAM ANTEA EXCRETI.

CIRCEN, Solis & Perſes Nymphæ filiam, & Aëtæ Colchorum Regis ſororem, veneficiorum peritiſſimam multis retro ſeculis exſtitiſſe, & adhuc temporis pulcram ſuam atque generoſam prolem, cacodæmonis intelligimus mancipia, in hoc mundo reliquiſſe, nemo ſane temere inficias ire conabitur. Affirmare quidem non audemus, ac ſi tales relictæ Circes ſorores non aliter, ac ipſa olim, ad ſe venientes homines carminibus ac veneficiis ſuis in omnis generis bruta commutare poſſent, quod nunquam credemus, nec de Solis filia id nobis ſenſu adeo crudo perſuaderi patiemur; interim tamen multis modis nocere, proximoque damnum, interdum periculoſum ſatis atque lethiferum inferre haud ignorant. Sunt quidem complures, qui exiſtentiam ſagarum veneficarumque plane pro mero commento & anili fabella habent, & quæ de ſtupen-

dis

dis admirandisque earum factis haud infrequenter memorantur, vel memoriæ prodita literarumque monumentis conſignata exiſtunt, futiles eſſe fabulas atque pura puta nugamenta pronunciare non erubeſcunt, quorum magnum ex Medicis & Philoſophis afferre poſſemus catalogum, ſi id opus eſſe putaremus; exiſtentiam tamen ejusmodi infamatorum hominum ſatis probant non varia tantum in ſacro paſſim codice veteris & novi Teſtamenti, ſed profanorum etiam fide digniſſimorum virorum ſcriptis exſtantia exempla; Præterea quoque opera, quæ ab ejusmodi incantatoribus perpetrantur, nulla vi naturali, v. g. ſolo afflatu pediculos in aliis procreare, uti hiſtoriæ hoc teſtantur, peragi poſſunt. Liceat nobis verba celeberrimi Hallenſium Æſculapii, Friderici Hoffmanni, Medicinæ rationalis reſtauratoris feliciſſimi, noſtra facere, quæ continentur in diſſertatione ejus de potentia diaboli in corpora, quæ Halæ Saxonum 1703 prodiit & quidem in præloquio: *Verum enim vero* ( loquitur ibi contra eos, qui plane nihil potentiæ diaboli adſcribunt & ejus operationes in corpora plane inficias ire volunt ) *his breviter reponimus; cum ad veritatem facti vel duo aut tres teſtes fide digni per conſenſum omnium populorum ſufficiant, equidem non video, cur pertinaciter ea negare velimus, quæ omni hominum ætate ab omnibus populis atque locis variis & diverſis ſeculis & non tantum a Theologis, ſed Philo-*

*Philoſophis, Medicis fide dignis, peritis, prudentibus obſervata & magna circumſtantiarum convenientia conſignata, in ſacro poſtea codice confirmata & tot magiſtratuum legibus, confesſionibus, judiciis ſtabilita leguntur, certe in rebus facti ſolis autoritatibus eſt nitendum &c:* Sed quid opus habemus longa ſerie veneficarum exiſtentiam probare, cum id ante nos ingens Medicorum & Philoſophorum fide dignorum cohors ſatis luculenter jam ad oculum monſtraverit, nos potius accingimus ad recenſendum caſum, quem rubrica indicavit, quique nobis in praxi noſtra die XIImo Maji Anni M DCC XXmi obvius factus. Duæ mulieres, quarum mariti armentorum miniſtri, per triduum ſemper matutino tempore contentionis ſerram inter ſe reciprocabant de non prius mulgendo pecore, utraque enim harum vaccam habebat, & utraque de altera quoq; ſuſpicionem alebat, quod, antequam altera veniret, alterutra dolis ſe deluderet, ſuoque lacte defraudaret; proxima ad ſtabulum, in quo armenta perſtabant, cum quarto die mane lecto ſurgere & more ſolito vaccæ ſuæ lac mulgendo tollere, antequam nempe altera veniret, vellet, præ totius corporis cruciatibus doloribusque immanibus nec pedem nec manum loco movere poterat; altera interim, emulſa ſua vacca, hanc adiit, dicens: Visne tuam vaccam emulgere, maritus meus in procinctu ſtat pabulatum pellere armenta? Sed hæc vix ac ne

vix quidem reſpondere poterat, quod dolores hoc non permittebant. Symptomata de momento in momentum, de hora in horam augebantur per biduum, ita, ut tandem, cum omnes eam jam morti proximam putarent, omnesque etiam aliquid magici ſubeſſe olfacerent, quædam ex adſtantibus conſilium daret de recipiendo remedio certo antivenefico: jubet nempe aſſumere fœtentem ex Syria Aſſam, Gummi-reſinam ex Tithymalo Perſico fœtido ſarmentoſo, quæ Germanis vocari ſolet Teuffels-Dreck / cum anatica portione ſcybalorum alvinorum propriorum; hocce medicamentum euporiſton ſeu facile parabile fore egregium antimagicum & in omnibus morbis contra faſcinum non ſatis commendandum. Mortem cane pejus & angue fugiens ægrota ſe cogit nolens volens ad inglutiendum hocce ſtercorarium (forſan ex ſtercoraria pharmacia Dn. D. Paullini deſumtum?) nauſcoſiſſimum, quo nec ipſe Diabolus pejus excogitare potuiſſet. Hoc aſſumto dolorum faces accenduntur adhuc magis; dolores per omnes artus vagantur morſicantes; clamores edit continuo per totam viciniam qui audiebantur, donec ſubſequenti die hora a meridie ſecunda inſectum, corpus cui prorſus nigrum & politum erat, cornua duo oblonga, vel ut naturalis hiſtoriæ commentatores vocant, antennæ in capite duæ aſſurgebant, ſex pedibus ex materia cruſtacea, locuſtarum vel ſcarabæorum

pedibus

pedibus non adeo diſſimili, inſtructum, (figuram cujus æque ac magnitudinem adjecta tabula ænea repræſentat exactiſſime Num. III.) quod alias in annoſis quercubus haud infrequenter reperitur, *(I.)* per guttur inferius excernit & ejicit, quod inſectum excretionem inter ſæpiſſime ejulante quaſi voce clamavit: pip! pip! Hoc excreto dolores ſtatim remittunt, cruciatus acumina & lampades morbi confeſtim exſtinguuntur, & affecta, lecto derelicto, inſectum illud ſcatula lignea incluſum ad nos afferebat, quod, quoties aperiebamus ſcatulam, exitum vi ex hac affectabat; erat enim ſatis agile. Affudimus aquam ſimplicem frigidam, ut ſuffocaretur, quam cum ſentiret, reiterabat vocem quatuor vicibus clamantem pip! pip! & inter convulſiones pedumque contracturas vitam in aqua amiſit. Poſtea cum forſan in hortum quendam nos conferremus, invenimus foemi-

*Nota I.*

Hocce inſectum Phyſicis vocatur ἀγόκερος, τραγόκερος, κεράμβηλος vel κεράμβυξ, Capricornus vel Cerambyx, Holzbock, colore & magnitudine aliud inſectum, quod Platyceroten vocant, refert; Caput ei eſt latiuſculum, oculi bovini & grandes; os habet forcipatum & hians, aduncis duobus dentibus duriſſimis horrendum, quibus dum ligna rodit argutulum porcellorum grunnitum diſerte exprimit. Pedibus ſex inſtructum, ſed languidis, quibus auxilium ferunt cornua duo ſupra oculos naſcentia, toto corpore longiora, novem decemve, imo pluribus articulis flexibilia, non exacte teretia, in ædibus vivit & lignis aridis &c. vide Mouſetti theatrum inſectorum pag. 149. &c.

fœminam illam, de pacto cum malo genio ſuſpectam, loquentem cum duabus aliis ſequioris ſexus perſonis, quæ ei totam paulo ante actam hiſtoriam excretionis illius miraculoſi vermis vel ſcarabæi *(II.)* narrabant, per quam narrationem tota ejus facies expalleſcebat; una ex modo dictis ex nobis quærebat, quid agat quidque faciat dæmoniacus ille vermis? quid faciendum cum illo, vel quid factum ſit cum hoc nefando animalculo? Reſpondebamus: nos affudiſſe aquam frigidam, & id dixiſſe inſectum, non aliter ac inter excernendum, clamante voce: pip! pip! Hæc dæmoniaca ſtatim regerebat: Si ei adſperſiſſetis lac dulce, vermis non vociferatus fuiſſet pip! pip! (quis ſcire poteſt, quid adhuc amplius in ægrotæ corpore detinetur?) Hoc inaudito, valde dolebamus, nos id jam aqua ſuffocatum animalculum non amplius vivum habere, ad videndum, qualem forſan comœdiam fuiſſet luſurum, ſi ei dediſſemus lac dulce bubulum. Veſperaſcente cœlo mortuum animal vitro indi-

*Nota II.*

Obſervationes de Scarabæis excretis rariſſimæ ſunt; L. Chriſtoph. Hellwius caſum habet de Scarabæo ſeu cervo volante in capite armato, quem vide in caſibus & obſervat. ejus medicinalibus, anatomicis, chymicis, chirurgicis & phyſicis p.100. it. Dominicus Panarollus Jatrologiſmorum ſeu Obſervationum Pentecoſte quarta, Obſerv. XXIX. Hiſtoriam de verme nigro, ſquammoſo, cornuto, cauda bifida per excreatum expulſo, cujus ortum credit ex humore melancholico corrupto, p. 128.

indidimus, ut priſtinæ per noctem reſtitueretur ſiccitati, animus nobis erat, id altero inſtanti mane ſpiritu quodam balſamare & a corruptione & putredine vindicare. Sed cum lectum altero mane derelinqueremus, ſenſim ſenſimque inſectum pedem unum poſt alterum movere, horaque una vix elapſa totum vivere incipiebat nobis non cogitantibus; huncce tamen novum Virbium gaudentibus & admirantibus. Statim accerſi juſſimus lac dulce & affundimus, ſed non aliter ac pridie vocem: pip! pip! canebat aliquotque vicibus repetebat, & ſemihora elapſa ſecunda vice morte in lacte opprimebatur. Loto animalculo addidimus ſpiritum vini philoſophicum ad modum & methodum Dn: Doct: Herm: Frid: Teichmeyeri, viri ad gloriam Medicorum Germaniæ nati, Dn. præceptoris noſtri parentis ad inſtar, aut ſi quid ulterius eſt, pietatis æternum devenerandi, paratum qua balſamatione humida adhuc gaudet. Fœmina quidem excreto verme ſtatim ſe melius habere incipiebat, altero tamen mane recrudeſcebant dolores, orthoſtadía nihiloſecius manebat, & ipſamet a nobis, ut aliquid medicamenti porrigeremus, petebat; plures adhuc forſan latere vermes ſuſpicabamur, dedimus hinc anthelmintica, nempe Æthiopem mineralem, Muſcum marinum lapideum ſalſum, qui officinis Corallina, Corallen- oder Meer-Mooß audit, & vermes necat & expellit, ſi quid aliud,

ad expellendos reſtantes adhuc vermes horumque ovula ac ſeminia, ſine ullo tamen effectu; ſed dicta propinata remedia cum aliis mixta per iſtum diem nullam prorſus exſerebant efficaciam, nocte autem inſequente vomitum excitabant, per quem inſectum priori exacte ſimile egerebatur, quod tamen ſtatim ſaltando ſalvavit vitam, nullibique deinceps reperiri potuit, licet maritus & uxor adſtans id ſollicite per omnes domicilii angulos ſine mora quæſiverint, ad nos deportaturi; creduntur autem a plebejis hujus loci, ejusmodi ſervæ diabolicæ id, quod per antimagica ex corpore quodam expelleretur, ſtatim ex improviſo alteri corpori communicare atque inſinuare. Nunc ægra per Dei gratiam ſummam priſtina fruitur ſanitate, cane pejus & angue dictamque ſuſpectam fugit.

Si adſperſiſſetis ei lac dulce &c. Hic ſermo peſſime explicabatur ab omnibus iis, quibus fœminæ illæ, in horto cum vetula illa loquutæ, id de lacte bubulo colloquium retulerant; ex hoc enim ſolo colloquio eam veneficam eſſe colligere volebant, quia ex unguibus æſtimamus leonem; ſed vetula iſta aſtuta & callida ſtatim, ſuo ut ſermoni pallium circumveſtiret, dicebat; ſe vidiſſe aliquando in pago, cujus nomen reticebat, quod ſervus quidam pultem ſpiſſam ex farina cum aqua paratam, Meel= oder Brey= Mueß/ quod cibi genus ruſticis frequenti in uſu eſ-

ſe

ſe ſolet, valde deperiens, ruſticam quandam ſæpius, ut id cibi ſibi daret, rogaverit, ſuam enim heram nunquam hunc cibum parare; quæ ruſtica etiam aliqvando hoc alimentum præparavit, & ut ei ad comedendum porrigeret, adiit domum ſervi, ſed ſervus eo tempore peregre profectus erat, interim tamen ejus hera rogat ruſticam, ut hunc cibum farinaceum modo relinqueret, ſe ſervo ſuo velle recte tradere, quamprimum ſaltim ſuos lares reſalutaſſet, ſed ruſtica nolebat, hera autem magis magisque inſtabat, donec tandem reliquerit. Servi hera pultem poſuit, in cella, quæ altero mane tota tota vermibus ſcatebat; conſumta pulte a vermibus, inſecta referentibus, quæ caſeum alias permeare ſolent, *Germ:* Käſe-Maden/ languere incipiebant. Hera hocce videns, nunquam alias viſum phœnomenon miratur, aliisque in pago retulit. Vetula quædam ſtatim ſe ſermoni immiſcens ſuaſit, ut eis daret lac dulce, quod etiam factum, quo quaſi ſaginati ſunt. Hoc vero a verminoſa prole etiam conſumto, retulit hoc, quod evenerat, vetulæ, quæ antea conſilium de affundendo lacte dederat, quæ regerebat, ut iis nunc etiam una vice daret lixivium cauſticum, quod ſaponis factoribus ad conficiendum ſaponem in uſu eſſet, vel ſi hoc non præſto eſſet ad manus, ut ſaltim fila cruda, *Germ:* Garn/ aquâ per aliquot horas coqueret, & hancce tincturam atro-viridem verminoſo gregi ad bibendum

porrigeret; qua vero guſtata momento citius vita relicta morti tota vermium cohors eſt tradita. Ruſtica, quæ pultem ſervo in donum dare voluerat, hancce inaudiens hiſtoriam, quæ acciderat cum cibo illo farinaceo, confeſtim volam pedis oſtendens pagum reliquit & nunquam rediit. Parallelam huic hiſtoriam monumentis conſignatam reliquit *Salmuthus*, quam hic de eo exſcribere non pigebit. *Ubi Juvenis a puella pomum acceperat, quod cum valde ſuſpectum videretur, projecit in angulum, rediens poſt triduum, deprehendit pomum nigro colore obductum, elapſis iterum tribus diebus vidit pomum putrefactum ranulas aliaque animalcula minuta genuiſſe, hinc abiens in diverſorium, ubi pomum acceperat, ſimulavit morbum, conqueſtus de dolore ventris; puella ea re cognita jusſit lac calidum bibere, quod ille affudit pomo putrefacto, & intra ſpatium aliquot horarum vidit excreviſſe ranas; reverſus denuo in diverſorium de vehementisſimis conqueſtus doloribus ſummam ſimulavit anxietatem; acceſſit iterum puella, atque ut biberet urinam equinam recens redditam monuit, quam ille rejecit in ranulas, quæ confeſtim exſtinctæ fuerunt.*

Quæſtio autem nunc oritur: *An mancipia diaboli vermes & inſecta producere & creare posſint?* Quod tamen non credimus, nec nobis facile perſuaderi patimur, cum creationem inſectorum, uti & omnium rerum naturalium, reſervatam putamus eſſe

soli

ſoli divinæ Majeſtati, & nunquam diabolo tanta fuit potentia de novo procreandi inſecta, vel minimum quid; objicere facile aliquis poterit *Serpentes, de quibus ſacer Hiſtoriographus Moſes* Exod. VII. v. 11. 12. & 13. *mentionem injecit, qui ex ſcipionibus a Magis Ægyptiacis ſunt producti, quique poſtea a ſerpente Aronis omnes ſunt deglutiti, fuiſſe producta magica*; Sed hæc objectio jam dudum ventilata & refutata exiſtit *a Vierio Lib. II. de præſtigiis Dæmonum Cap. VIII. & excell. Dn. Doct. Frider. Hoffmanno in jam ſemel a nobis citata Diſſertat. de Potentia diaboli in corpora, quod nempe hæc ſerpentum productio fuerit tantum imaginaria; vid. etiam Dan. Fiſcheri tentamen pneumatologico-phyſicum de mancipiis diaboli, ſeu ſagis, quod Wittembergæ* 1716 *prodiit, pag.* 19 20.

Ulterius quæritur: *Quomodo, cum diabolus ejusque fideles inſecta generare haud callent, tamen iſta ab iis corporibus inſinuentur?* Ad hoc reſpondere poterimus: Mancipia diaboli ipſeque diabolus inſecta de loco in locum ferre, non aliter ac alias res, uti v.g. hiſtoriæ exſtant de lacte, butyro, quod vulgo Hexen-Butter appellant, pecunia &c. furto aliis ſurripere, aliisque donare poſſe: ſic & cum inſectis fieri quis facile negabit? Uni loco aufferre inſecta, alii iterum communicare callent. Obſervationes & hiſtoriæ his de rebus conſcriptæ fide ſunt digniſſimæ, modum tamen omnes reticent talium concin-

 natores,

natores, quem nec nos callemus, nec callere avemus. Non ſemper tamen ſtatim adſcribenda ſunt inſecta, quando, quæ vel ἄνω vel κάτω egeruntur, magiæ diabolicæ, cum haud infrequenter naturales ſubeſſe poſſint cauſæ, innumeræ etiam proſtent obſervationes de excretione inſectorum, quæ vel ipſa vel quoque horundem ſeminia cum cibis ſunt ingeſta & inglutita, per calorem corporis noſtri viſcerum excluſa, & per tempus quoddam ſalva ſua textura in corporis cavitatibus nutrita & quaſi ſaginata. Ex infinitis, ut hancce theſin clariorem reddere poſſimus, unam tantum, de qua nobis conſtat, adducere placet hiſtoriam: *Nobilis quidam, venationi deditus, cum aliquando præ laſſitudine dormiens hiante forſan ore, in ſylva quadam decumberet, lacerta quædam ori ejus irrepſit; ſomno relicto dolorem ſtatim ſentit in regione ventriculi morſicantem, qui de die in diem ingraveſcit; varia igitur a variis adhibita ſunt remedia, ſed omnia incaſſum, per ſemiannum, & quod excurrit, huncce dolorem tolerare cogitur, diſcipulus tamen Dianæ diligentisſimus venationem, quam deperibat, non negligebat; in ſylva cum valde ſitiret, adibat tugurium ruſticæ cujusdam, &, ut modicam potiunculam ſibi daret, poſtulabat, quæ vero præter cereviſiam ſecundariam, cui origanum indiderat, nihil dare potis fuit, quam, ut fauces aridas madefaceret, imbibit. Venationem poſtea iterum proſequitur, ſemihora vix prætergreſſa evomebat* quin-

*quinque lacertas, quarum una reliquas quatuor magnitudine excedebat. Nobilis hocce videns, miratur, vertit pedem, & adit pagum, ubi acceperat cereviſiam illam ſecundariam lacertas pellentem, auditurus & viſurus, quem potum ſibi dediſſet ruſtica illa fœmina? Quæ vero, ſe ei nihil impuri dediſſe, puram videlicet cereviſiam ſecundariam cum Origano (III.) coctam, aſſeverabat. Satis poſtea nunquam deprædicare poterat hancce herbam, ſemperque ſuo potui admiſceri jubebat, recteque iterum valebat.* Sed finem faciamus, odimus profanum veneficorum veneficarumque vulgus, & ab eorum ſacris omnes bonos arceri velimus.

*Nota III.*

Origanum vulgare & ſylveſtre, eſt planta flore perfecto ſimplici irregulari monopetalo, ſeminibus nudis quaternis gaudens, quæ incidendi alias, extenuandi, exſiccandi, calefaciendi, facultatem obtinet, Germ. Doſten oder Wohlgemuth.

# F I N I S.

DO NOT CIRCULATE